“Althiburos presenta una gran superposició d’estructures pels 2.000 anys d’ocupació”

Entrevista a la Dra. M. Carme Belarte (investigadora ICREA adscrita a l’ICAC)

“Althiburos presenta una gran superposició d’estructures pels 2.000 anys d’ocupació”

M. Carme Belarte ha estat la responsable d’una de les dues zones d’excavació del capitoli de la ciutat d’Althiburos (nord-oest de Tunísia) aquest juliol.

“Evolució social i formació de l’estat númida: les poblacions de la regió de Sicca Veneria (El Kef, Tunísia) i les seves relacions amb la civilització púnica. Prospeccions i excavacions a Althiburos” és un projecte de la Universitat de Barcelona i l’Institut National du Patrimoine de Tunísia, dirigit per Joan Sanmartí i Nabil Kallala. L’ICAC

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

hi col·labora des del principi, el 2006, a través del seu personal investigador i de la Unitat de Documentació Gràfica (UDG). Enguany hi han participat, a més de M. Carme Belarte, els investigadors en formació Pau Olmos i Meritxell Monrós, i Josep M. Axet de la UDG. També hi va participar Núria Morell, doctorada a l'ICAC.

L'objectiu és analitzar els processos que van conduir a la complexitat sociocultural i a la formació dels estats númides. Fins ara s'ha documentat una estratigrafia complexa que va des d'època medieval fins al segle X-IX aC. Els treballs els ha subvencionat l'AGAUR, el Ministeri de Ciència i Innovació, el Ministeri de Cultura i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional.

Parla'ns d'Althiburos.

El jaciment està situat al cor de l'antiga Numídia, a 180 km al sud-oest de Tunis i a 40 km de la frontera algeriana, en una zona d'altiplans de l'Alt Tell tunisià de gran riquesa agrícola. El projecte d'excavació i prospecció és molt ampli: inclou la ciutat i la vall.

Què ha aportat la campanya del 2010?

Ja sabíem que era una zona rica arqueològicament, amb molts megàlits, però la prospecció realitzada en el marc del projecte ha confirmat que és d'una gran densitat d'ocupació. S'han documentat 221 monuments megalítics. Per sort tot està prou preservat.

Com és?

Perquè l'agricultura quasi no està mecanitzada. És un món molt intacte, una mica com l'Espanya dels anys 50, si se'm permet la comparació. Per exemple, hi ha sitges excavades a la roca que estaven en ús fins fa deu anys.

Quines dificultats presenta l'excavació?

Moltes, perquè és una ciutat ocupada durant una època molt llarga, del segle X aC fins al X-XI dC. Aquests més de 2.000 anys d'ocupació fa que hi hagi moltes estructures superposades, que dificulten l'excavació en extensió.

Estructures romanes incloses.

És clar. Justament són les més monumentals, amb enllosats, clavegueres, etc. I com que no es poden desmuntar no podem saber què hi ha a nivells més antics.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Com us ho heu fet, doncs?

En aquests casos sols podem fer sondejos, i alguns s'han pogut fer en profunditat, fins a l'origen de la ciutat. En d'altres casos hem tingut sort d'elements medievals, com ara una sitja, que han destruït l'estratigrafia romana i ens han permès penetrar fins a l'estratigrafia númida. I pels murs de pedra, el cultiu dels cereals i la vinya, la metal·lúrgia del ferro, etc. podem dir que la societat númida era complexa des dels seus orígens, però encara desconeixem la trama urbana.

Parla'ns de l'excavació al capitoli.

L'objectiu d'enguany era doble: datar l'origen de la ciutat i saber més sobre aspectes de la societat númida que ja comencem a conèixer. Aquest any, en un dels sondejos, ja hem esgotat l'estratigrafia del jaciment. Tot i que falta l'anàlisi del carboni 14, podem dir que hem arribat als segles X-IX aC. D'altra banda, a la zona del capitoli on jo excavo, l'any passat ja vam documentar un mur de gran amplada i molt rectilini, que ara hem excavat i resseguit. En realitat, es tracta de dos murs adossats, un mur doble que fa entre 2,20 i 2,80 m de gruix.

Per a què servia?

Encara no sabem si era una muralla, un mur de tancament o de terrassament... Ho sabrem en properes excavacions, quan puguem arribar als fonaments, que ens donaran la

cronologia de construcció. De moment, doncs, no n'hem pogut datar l'origen però sabem que estava en funcionament almenys des del segle IV aC; a més, l'excavació d'enguany ho ha deixat tot preparat per continuar la recerca l'any que ve.

A Tunísia hi ha altres projectes de recerca sobre el món númida.

Sí, però el nostre és el més extens en el sentit que vol arribar al coneixement més ampli possible de la societat númida (arquitectura, demografia, economia, agricultura, etc.). Hi ha feina per treballar-hi tota la vida!

L'interès pel món númida és recent.

Sí, durant molts anys la recerca arqueològica a Tunísia es va centrar en el passat romà, i no en les cultures autòctones. Era una recerca feta des de França i des d'una ideologia determinada:establir un vincle entre l'imperialisme romà i el francès, com a forma de justificar l'ocupació francesa.

Entrevista feta per Carme Badia i Puig

Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Juliol de 2010

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)